

УДК 338.24

Притула А.І.
студентка

Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка

Шумейко О.Ю.

старший викладач

Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка

РОЛЬ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У ВІДТВОРЕННІ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

THE ROLE OF DEPRECIATION POLICY IN REPRODUCTION OF FIXED ASSETS OF UKRAINES' INDUSTRIAL ENTERPRISES

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто поняття «амортизація», суть амортизаційної політики України, запропоновано перелік найбільш важливих функцій амортизації, досліджено стан відтворення основних засобів промислових підприємств України за останні роки. Виявлено його взаємозв'язок із амортизаційною політикою підприємства, яка часто ускладнена застосуванням переважно прямолінійного методу замість вибору найбільш доцільного з-поміж визначених законодавством методів нарахування амортизації. Визначено межі, в яких можуть перебувати витрати підприємства на амортизацію, щоб забезпечувалася позитивна динаміка оновлення основних засобів підприємства. Запропоновано низку заходів, спрямованих на реформування державної амортизаційної політики України.

Ключові слова: амортизація, амортизаційна політика, основні засоби, знос, відтворення основних засобів, підприємство, ефект Лохмана-Рушті.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрено понятие «амортизация», суть амортизационной политики Украины, представлен перечень самых важных функций амортизации, исследовано состояние воспроизводства основных средств промышленных предприятий Украины за последние годы. Выявлена его взаимосвязь с амортизационной политикой предприятия, которая часто усложняется применением преимущественно прямолинейного метода вместо выбора более целесообразного среди выделенных законодательством методов начисления амортизации. Определены границы, в которых могут пребывать затраты предприятия на амортизацию для обеспечения положительной динамики обновления основных средств предприятия. Предложен ряд мероприятий, направленных на реформирование государственной амортизационной политики Украины.

Ключевые слова: амортизация, амортизационная политика, основные средства, износ, восстановление основных средств, предприятие, эффект Лохмана-Рушті.

ANNOTATION

In this article the term «depreciation» and the meaning of the ukrainian depreciation policy are considered, the list of the most important functions is represented, the conditions of the reproduction of fixed assets is investigated for the last years. The interconnection of the reproduction of fixed assets and the depreciation policy, that usually is been complicated by using straight method against choosing most effective legally defined methods, is detected. The confines in which depreciation expenses of the enterprise can exist to provide positive dynamic of reproduction of fixed assets are defined. Besides the number of measures for reforming of state depreciation policy of Ukraine are suggested.

Keywords: amortization, depreciation policy, fixed assets, depreciation, reproduction of fixed assets, enterprise.

Постановка проблеми. При аналізі стану основних засобів промислових підприємств України одним із найважливіших питань є виявлення суттєвих проблем державної амортизаційної політики та висунення обґрунтованих рекомендацій щодо її можливого реформування. Саме недостатність більш чітко визначених на законодавчому рівні особливостей проведення амортизаційної політики на підприємствах України із виділенням прийнятних норм і нормативів строків служби основних засобів, а також відсутність жорсткої регламентації використання амортизаційних коштів являє собою один із суттєвих недоліків сучасної економіки нашої держави і, як наслідок, спричиняє незадовільний стан основних засобів на підприємствах, у тому числі промислових.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність та вплив амортизаційної політики на економіку держави в цілому розглядали А.А. Аракелян, Д.А. Баранов, П.Г. Буніч, В.Г. Захаров, Ю.В. Любімцев, П.В. Тальміна, А.Е. Фукс та ін. Дослідження проблематики процесів амортизації європейськими вченими не набуло широкого розмаху через розуміння амортизації як законодавчо визначеного способу компенсації капітальних витрат підприємства. Однак певні аспекти, проблеми та особливості амортизаційної політики все ж таки розглядалися такими зарубіжними вченими, як Л. Бернстайн, М. Ван Бред, Е. Домар, М. Лохман, К. Маттерн, Л. Рушті та ін.

Такі українські фахівці, як Л.І. Дідівська, Б.Є. Кваснюк, А.Є. Нікіфоров, Д.М. Стеченко та С.М. Чистов, зосереджували свою увагу на амортизаційній політиці з боку державного релювання економіки (ДРЕ). Вивченню ролі амортизації власне у забезпеченні процесу відтворення основних засобів підприємства присвятили свої дослідження такі науковці: В.І. Бакай, О.М. Бандурка, Л.П. Василенко, Л.В. Гут, П.Є. Житний, А.Г. Загородній, Т.Д. Косова, А.М. Поддєрьгін, М.А. Романенко, Р.М. Скриньковський, М. Чумаченко та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Мета статті – виявлення суттєвих проблем амортизаційної політики промислових підприємств України та визначення допустимих меж витрат на амортизацію задля забезпечення позитивної динаміки оновлення основних засобів підприємств.

Постановка завдання. Завдання статті полягає у формуванні ефективної та законодавчо визначеної амортизаційної політики промислових підприємств України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сутність амортизаційної політики ґрунтується на розумінні поняття «амортизація», яке, згідно з Податковим кодексом України, є систематичним розподілом вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизуються, протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [1].

Термін «амортизаційна політика» можемо розглядати у двох площинах – на макро- та мікрорівнях:

– макрорівень: амортизаційна політика держави – це загальна сукупність визначення норм і порядку амортизаційного списання, формування та використання амортизаційного фонду;

– мікрорівень: амортизаційна політика підприємства – це цілеспрямована, планомірна діяльність фірми щодо вибору та застосування одного з можливих методів амортизації з метою максимізації обсягу власних фінансових ресурсів упродовж амортизаційного періоду.

Таким чином держава формує загальну доктрину реалізації амортизаційної політики, у межах та на основі якої підприємство має можливість самостійно розробити та реалізувати власну амортизаційну політику, яка, відповідно, буде ґрунтуватися на встановлених державою принципах, методах і нормах амортизаційних відрахувань (термінах корисного використання).

Як можливий варіант підприємство може адаптувати загальну державну концепцію до конкретних умов господарювання даної фірми [2, с. 159]. Так, підприємство самостійно визначає розміри економічної амортизації, від якої буде залежати розмір прибутку, про що зазначено у п. 28 П (С)БО 7. Крім того, зазначено, що метод амортизації об'єкта переглядається у разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання. А згідно з п. 29 П (С)БО 7 амортизація нараховується щомісяця [3].

На мікрорівні амортизаційна політика є також складовим елементом загальної політики підприємства щодо формування власних інвестиційних ресурсів, яка складається із комплексу способів управління порядком нарахування та використання амортизаційних відрахувань. При цьому амортизаційні відрахування, з одного боку, відображають частину вартості основних засобів, що переноситься на собівартість виробленої продукції, а з іншого,

виступають джерелом власних фінансових коштів підприємства на оновлення та розвиток виробництва.

За Т.Д. Косовою, амортизація виконує наступні функції: стимулюючу, фіскальну, розподільчу та відтворювальну. Так, стимулююча функція проявляється у створенні сприятливих умов для прискорення темпів науково-технічного прогресу, фіскальна – елемент податкової політики держави, розподільча ж функція розглядається стосовно амортизаційного фонду підприємства [2, с. 161-162]. Звернемо увагу саме на останню – відтворювальну функцію, яку Косова також розглядала власне у контексті відновлення основних засобів підприємства. Відтворювальна функція базується на здатності основних засобів зношуватися, втрачаючи свою вартість у процесі виробництва, та необхідності забезпечувати безперерійність подальшого виробництва. При цьому дана функція враховує фактор НТП, який значно збільшує розбіжність між фактично перенесеною вартістю на заново створену продукцію та моральним зносом.

Ми пропонуємо виділити такі ключові функції амортизаційних відрахувань:

– відтворювальна – забезпечення відтворення фізичного та морального зносу засобів праці за рахунок акумулювання у амортизаційному фонді необхідної кількості грошових коштів;

– накопичувальна – забезпечення акумулювання амортизаційних відрахувань у амортизаційному фонді;

– облікова – систематичне відображення у бухгалтерських рахунках процесу перенесення вартості засобів праці на готову продукцію, виготовлену з їх використанням;

– фіскальна – регулювання підприємством рівня сплачених податків;

– інноваційна – відтворення засобів праці на новому технічному рівні у відповідності із розвитком науково-технічного прогресу;

– калькуляційна – визначення витрат на виробництво та реалізацію продукції;

– регулююча функція – встановлення та використання законодавчо-закріплених норм і нормативів для здійснення амортизаційних розрахунків, порядку формування та використання амортизаційного фонду.

Амортизаційні відрахування – основне джерело відтворення основних засобів підприємства. Відповідно до П (С)БО 7 «Основні засоби» підприємствам надані широкі права щодо встановлення термінів корисного використання окремих об'єктів основних засобів і методів нарахування амортизації, виходячи з умов їх використання [3]. Від того, наскільки економічно обґрунтовано було обрано ці фактори, залежить також сума накопичених амортизаційних відрахувань, які формують амортизаційний фонд підприємства – грошовий фонд, призначений для відтворення та покращення стану основних засобів, що вибувають із виробничого

процесу поступово, з причин свого морального чи фізичного зносу.

У процесі відтворення основних фондів амортизаційний фонд виконує такі дві підфункції:

- повне відновлення (реновація) основних фондів – здійснюється через їх заміну новими екземплярами засобів праці, а робочий стан діючих засобів праці – через капітальний ремонт і модернізацію;

- підтримання (у робочому стані) засобів праці.

Найбільш велике значення для розвитку економіки має саме розширене відтворення. Його реалізація можлива лише за умов, коли підприємство ще не потребує заміни працюючих основних засобів, а завдяки застосуванню методу прискореної амортизації отримані суми амортизаційних відрахувань досить значні і, відповідно, можуть бути використані для придбання додаткової кількості основних засобів. Дане твердження обґрунтовує також і необхідність нарахування амортизації не лише прямолінійним і податковим методами, а й іншими, зазначеними у п.п. 145.1.5 ПКУ [1]. У свою чергу це потребує більш чіткого, законодавчо визначеного порядку здійснення даної операції. Так, згідно із проведеним серед бухгалтерів опитуванням, 63% респондентів визначили відсутність належного методичного забезпечення, а 33% – відсутність типових форм облікових реєстрів для обліку і нарахування амортизації за іншими методами [4].

Наразі підприємства України не акумулюють амортизаційні відрахування у спеціальному амортизаційному фонді з цільовим реноваційним призначенням, а здійснюють просте і розширене відтворення у міру потреби за рахунок наявних власних або зовнішніх джерел фінансування. Проте доцільніше було б ввести у практику підприємницької діяльності закріплення фінансових ресурсів за формами відтворення основних засобів:

- підтримання основних засобів у придатному для експлуатації стані без зміни їх первісної корисності, задля чого може створюватися фонд ремонтних робіт;

- реновація основних засобів, тобто заміна фізично і морально зношених основних засобів новими нерідко з кращими технічними характеристиками, джерелом якої є власне амортизаційні відрахування, надходження від реалізації потриманих основних засобів;

- розширене відтворення основних засобів на існуючій та новій технічній основі (здійснення модернізації, переоснащення виробництва), що здійснюється за рахунок прибутку підприємства і частково амортизаційних відрахувань, а також позикових і залучених коштів [5, с. 319-320].

Тому з позицій погляду на амортизацію як на джерело відтворення основних засобів саме друга та третя форми мають розглядатися підприємством для їх упровадження у фактичну діяльність, що забезпечувало б процес

оновлення основного капіталу і підвищувало б технічний рівень виробництва. У свою чергу це дало б змогу створити достатні передумови для зниження собівартості продукції та максимізації прибутку, які є основними напрямками стійкого розвитку підприємств.

Саме механізм забезпечення розширеного відтворення активів підприємства за рахунок коштів амортизаційного фонду в умовах економічного підйому отримав назву «ефект Лохмана-Рушти». Проте, згідно з цим ефектом, таке збільшення основного капіталу може відбуватися за умов стійких цін на товари для відновлення вартості, відповідності калькуляційних амортизаційних відрахувань фактичному зменшенню вартості, однакового навантаження усіх основних засобів, що, як правило, на практиці не виконуються. Однак наближення реальних умов до вищезазначених дає можливість хоча б частково реалізувати на практиці цей ефект. А так як першочерговою умовою даного явища є економічний підйом, то амортизаційна політика підприємства у такому випадку залежить і від стану розвитку економіки країни, однією зі складових якої є власне амортизаційна політика.

Аналізуючи проблеми відтворення основних засобів через амортизаційні відрахування, можемо стверджувати, що наразі оновлення основного капіталу – вразливий елемент економіки України. Причина цьому – відсутність стимулів до відновлення основних засобів, а також недосконалість економічного механізму амортизації як такого, що проявляється у таких проблемних питаннях амортизаційної політики України:

- порядок визначення ліквідаційної вартості основних засобів через складність оцінки активів у майбутньому;

- наявність суттєвих розбіжностей і невідповідностей у термінах використання на аналогічні об'єкти в різних господарствах;

- відсутність належного контролю використання амортизаційних коштів через відсутність офіційного порядку формування та відображення у звітності інформації про відтворення основних засобів. Про це свідчить така статистика: 40% підприємств, в яких проводилося анкетування, здійснюють контроль за використанням амортизаційних коштів, і лише 17% респондентів відстежують рух коштів шляхом формування амортизаційного фонду;

- використання переважно прямолінійного методу нарахування амортизації з причин відсутності належного методичного забезпечення або типових форм облікових реєстрів і нарахування амортизації за іншими методами.

Звернемо увагу власне на проблему відсутності налагодженого механізму нарахування амортизації за найбільш оптимальним для визначеного підприємства методом, а не лише шляхом використання прямолінійного методу.

Обираючи той чи інший метод нарахування амортизації основних засобів, варто спиратися на оцінку фінансового стану підприємства, його інвестиційних програм та стану матеріально-технічної бази. Причому основним критерієм такого оцінювання є досягнення оптимального співвідношення між величиною отриманих амортизаційних коштів та їхнім впливом на цінову конкурентоспроможність продукції підприємства: ринкові ціни на продукцію суб'єкта господарювання можуть не витримати «перегріву», пов'язаного з застосуванням прискорених методів амортизації [6, с. 28-29].

Пунктом 28 П (С)БО 7 визначено, що розміри економічної амортизації підприємства можуть встановлювати самостійно. Причому жодних рекомендацій чи заборон щодо використання методів нарахування амортизації немає.

Оцінимо ефективність амортизаційної політики промислових підприємств як окре-

мої галузі, так і сектору економіки держави в цілому шляхом оцінювання якості процесів відтворення основних засобів.

Розглядаючи стан основних засобів промисловості України, вважаємо за необхідне зазначити наявність досить помітної негативної тенденції відтворення основних засобів у промисловості [4], що представлено нами у таблиці 1.

Простежимо динаміку коливань значення коефіцієнту оновлення основних засобів промисловості за 2001–2014 роки за допомогою наведеного нижче графіка (рис. 1).

Проаналізувавши отримані дані, наведені у таблиці 1, можемо стверджувати, що абсолютне значення коефіцієнта оновлення основних засобів промисловості в Україні є дуже низьким. Це підтверджується тим фактом, що жодне зі значень коефіцієнту оновлення не досягло припустимого нормального рівня – Конов $\geq 10\%$. При цьому, як видно з графіка, у 2008 році це зна-

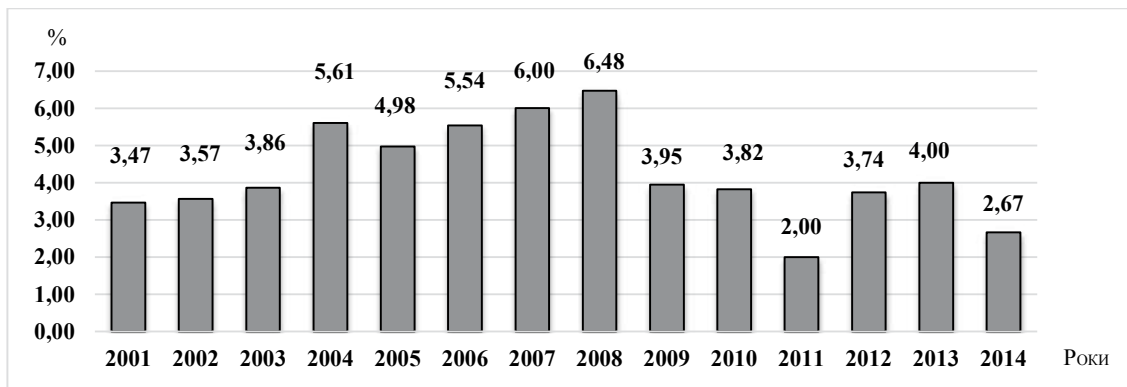

Рис. 1. Коефіцієнт оновлення основних засобів промисловості за 2001–2014 рр.

Таблиця 1

Характеристика оновлення основних засобів по Україні за 2001–2014 рр.

Рік	Основні засоби (у фактичних цінах на кінець року), млн грн	Введення в дію нових основних засобів, млн грн	Рік	Основні засоби (у фактичних цінах на кінець року), млн грн	Введення в дію нових основних засобів, млн грн
2001	311089	10791	2008	760194	49231
2002	339259	12102	2009	970942	38338
2003	362598	14012	2010	1101199	42053
2004	420080	23547	2011	1116368	22327
2005	456738	22738	2012	1603646	65385
2006	525222	29085	2013	1749110	67103
2007	660369	39655	2014	1937821	51702

Таблиця 2

Ступінь зносу основних засобів промислових підприємств України за 2001–2014 рр.

Рік	Сума накопиченого зносу основних засобів, млн грн	Темп зростання суми зносу основних засобів, %	Ступінь зносу, %	Рік	Сума накопиченого зносу основних засобів, млн грн	Темп зростання суми зносу основних засобів, %	Ступінь зносу, %
2001	161500	114,43	51,9	2004	245033	58,3	107,94
2002	184797	110,58	54,5	2005	264497	57,9	116,27
2003	204357	119,90	56,4	2006	307529	58,6	126,75
2007	389787	113,14	59	2011	633909	144,91	56,8
2008	441007	136,08	58	2012	918616	108,36	57,3
2009	600135	115,57	61,8	2013	995377	117,37	56,9
2010	693583	91,4	63	2014	1168303		60,3

чення було на максимальному за досліджувані період рівні 6,48% і в 2011 році воно знизилось до 2%. Цілком очевидно, що за таких темпів руху основних фондів не відбувається навіть просте їх відтворення.

Сума накопиченого зносу та ступінь зносу основних засобів за досліджувані роки по промисловим підприємствам України характеризують дані у таблиці 2 [4].

Дослідивши показники, наведені у таблиці 2, можемо зазначити, що відсоток зносу основних засобів у період з 2001 по 2014 роки неухильно зростає, дещо зменшуючись (порівняно до попереднього року) лише у 2005, 2008, 2011 та 2013 роках. Варто також зазначити, що упродовж зазначеного періоду відбувалося щорічне збільшення показника їх зносу. Так, якщо у 2001 році ступінь зносу щодо попереднього року становив 51,9%, то у 2011 році по відношенню до 2010 року – 144,91%, тобто за 10 років показник ступеню зносу погіршився навіть більше, ніж удвічі. Тобто спостерігаємо тенденцію випередження зношеності основних засобів порівняно із приростом їхньої первісної вартості.

Як бачимо, стан основних засобів України є дійсно незадовільним, оновлення матеріально-технічної бази виробництва здійснюється низькими темпами. Можемо також стверджувати, що більшість підприємств має застаріле обладнання, яке давно потребує заміни, а брак коштів унеможливорює необхідне оновлення. Саме тому вирішення цих проблемних зон має стати на порядок денний промислових підприємств України, що дозволить підвищити не лише конкурентоспроможність компаній як таких, а й поліпшити стан справ по галузі й економіки нашої держави в цілому.

Така ситуація спричинена, у першу чергу, обмеженістю джерел фінансування інвестицій в основний капітал промислових підприємств нашої держави і, по друге, необґрунтованим використанням переважно лише прямолінійного методу нарахування амортизаційних відрахувань. Вивчення структури витрат промислових підприємств України також вказує на незначну частку витрат на амортизацію у структурі операційних витрат на реалізовану продукцію (товари, роботи, послуги). Так, згідно з проведеними нами розрахунками (за даними Державного комітету статистики України) питома вага амортизації у складі операційних витрат з реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) по підприємствах України не перевищує 5,57% (табл. 3).

Рівень компенсованих витрат підприємства на реновацію основних засобів характеризує показник рівня витрат на амортизацію у складі доходів від реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), або амортизаційності реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Такий показник, визначений за статистичними даними у середньому по Україні за 2001–2014

роки, становить не більше 4,13%, що підтверджує недостатність витрат підприємств на амортизацію для забезпечення нормального відтворення основних фондів [4].

Таблиця 3
Рівень витрат на амортизацію (амортизаційність) у складі доходів від реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) підприємств України за 2001–2014 рр.

Рік	Обсяг реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), млн грн	Амортизаційні відрахування, млн грн	Рівень витрат на амортизацію, %
2001	311089	11204	5,31
2002	339259	12072	5,26
2003	362598	12966	4,48
2004	420080	14462	3,61
2005	456738	17108	3,65
2006	525222	19779	3,58
2007	660369	26694	3,72
2008	760194	31029	3,38
2009	970942	38167	4,73
2010	1101199	41356	3,88
2011	1116368	26694	2,01
2012	1603646	57971	4,24
2013	1749110	65683	4,97
2014	1937821	77414	5,57

З метою простеження залежності між рівнем амортизаційності продукції (товарів, робіт, послуг) і рівнем зношеності основних засобів промислових підприємств України побудуємо кореляційне поле, в якому результативним показником виступатиме коефіцієнт зносу основних засобів, а визначальним – амортизаційність продукції (товарів, робіт, послуг) за 2001–2014 роки (рис. 2). У результаті обробки даних ми отримали поліноміальну залежність із високим ступенем зв'язку, яку описує таке рівняння:

$$y = 2,4609x^4 - 35,889x^3 + 185,59x^2 - 395,65x + 338,83$$

$$R^2 = 0,8429$$

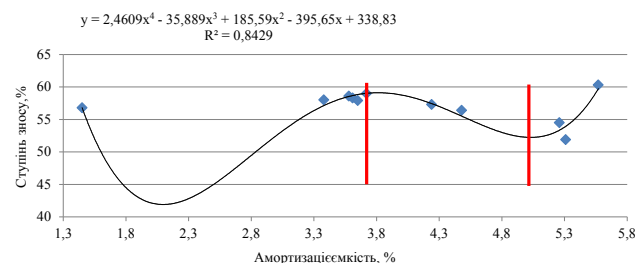

Рис. 2. Залежність ступеню зносу основних засобів від рівня витрат на амортизацію

Як видно з рисунка 2, зменшення коефіцієнту зносу можливе лише при такому рівні амортизаційності, який перебуває на проміжку від 3,72% до 5%. Причиною цього є те, що коли значення амортизаційності аморти-

заційних відрахувань становить менше 3,72%, то їх не вистачатиме на відновлення основних засобів, а за умови, що значення перевищує 5%, промислове підприємство в Україні вимушене обмежувати власні можливості розвивати технологічну базу за рахунок прибутку. А тому надмірне збільшення амортизаційної частоти продукції позитивного ефекту не має.

За таких умов покращення стану основних засобів промислових підприємств України можливе за рахунок формування раціональної, ефективної та найбільш доцільної за конкретних обставин амортизаційної політики, яка б впливала на обсяг витрат, що забезпечують реновацію основних засобів.

Проведення відповідних досліджень, вивчення питання ролі амортизаційної політики увідтворення основних засобів промислових підприємств України дає можливість зробити остаточний висновок про незадовільний сучасний стан основних фондів. Саме тому, на нашу думку, вкрай необхідним є реформування державної амортизаційної політики шляхом впровадження низки заходів:

1) запровадити на загальнодержавному рівні єдиний класифікатор груп основних фондів з визначенням нормативних строків їхньої служби, що включало б конкретні категорії основних засобів із встановленням відповідних нормативних термінів експлуатації з визначенням діапазону прийнятних відхилень у межах 20-30%;

2) розробити і запровадити систему нормативно-правових актів для здійснення державного контролю за виконанням законодавчих положень амортизаційної політики та пов'язаних із цим елементів податкового законодавства;

3) встановити жорстку регламентацію використання амортизаційних коштів шляхом створення офіційного порядку формування та відображення у звітності інформації про відтворення основних засобів;

4) запровадити на промислових підприємствах України механізм інвестиційної податкової знижки, яка б надавалася за умови повного використання амортизаційних відрахувань на інвестиційні цілі;

5) обмежити безпосередній державний вплив на процеси нарахування та використання амортизаційних відрахувань підприємств і створити можливості для переходу на індикативне регулювання;

6) створити законодавчі передумови для виникнення в Україні об'єднаних фондів амортизації шляхом прийняття відповідного закону «Про об'єднані фонди амортизації», в якому варто визначити правові засади ство-

рення, функціонування та ліквідації ОФА, особливості державного регулювання їхньої діяльності тощо.

Висновки. Амортизаційна політика є управлінням відтворенням основних засобів підприємства, спрямованим на підвищення технічного рівня виробництва, запобігання надмірному зносу його активної частини, удосконалення структури основного капіталу підприємства (видової, технологічної, вікової). За умов здійснення ефективної амортизаційної політики підприємство нарощує свій основний капітал та обсяги випуску продукції, відбуваються підвищення продуктивності праці і зниження собівартості продукції, максимізація прибутку та активізація інвестиційної діяльності підприємств. Вибір власне методу нарахування амортизації при цьому має спиратися на податковий та бухгалтерський облік, уніфікація та законодавчо визначений порядок ведення якого дозволили б уникнути дублювань, попередити виникнення суперечливих і неоднозначних питань, полегшити роботу бухгалтерів та економістів.

Необхідність відновлення основних фондів в умовах ринкових відносин зумовлена перш за все конкуренцією товаровиробників, що змушує підприємства здійснювати прискорену амортизацію основних фондів з метою нагромадження фінансових ресурсів для вкладення коштів у придбання прогресивного обладнання і впровадження нових технологій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Податковий кодекс України від 02.12.10 № 2755-VI зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Косова Т.Д. Амортизація як інвестиційний ресурс підприємства / Т.Д. Косова // Економіка підприємства. – 2003. – № 9. – С. 157-166.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 / Україна. Міністерство фінансів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
4. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Романенко М.А. Ефективність використання основних виробничих фондів та розробка пропозицій щодо її поліпшення // Держава і регіони. – 2007. – № 3. – С. 318-321.
6. Скриньковський Р.М. Оцінювання фінансового стану: інформаційна основа, показники та потенційно можливі проблеми / Р.М. Скриньковський, Є.О. Зубченко, В.І. Пацкаль // Mater. IX mezin. vědecko-prak. konf. [«Věda a vznik – 2012/2013»], (Česká republika, Praha, 27.12.2012 r.– 05.01.2013 r.). – Díl 12. Ekon. vědy: Praha. PH «Education and Science» s.r.o., 2012/2013. – St. 27-30.